

บทที่ 5

ปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมเพื่อความยั่งยืน ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ทีมผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นแนวทางในการศึกษา โดยเป็นงานวิจัยฐานชุมชนหรืองานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-Based Research) เน้นการให้คนในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน สามารถแก้ปัญหาของตนเองและสามารถใช้กระบวนการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีทีมวิจัยที่ดำเนินการ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่วนที่สองเป็นส่วนที่เป็นทีมวิจัยชาวบ้านเป็นตัวแทนจากชุมชนทั้ง 16 หมู่บ้าน ทีมวิจัยได้ใช้กระบวนการในการดำเนินงานเริ่มจากการสร้างความเข้าใจกลุ่มชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม คิดค้นและพัฒนาโจทย์ตามความต้องการของชาวบ้าน หลังจากนั้นได้มีการพูดคุย และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนกระทั่งได้เป็นรูปแบบเพื่อนำไปใช้ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามกิจกรรม และผลที่ได้รับ ดังนี้

กิจกรรม

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมเพื่อความยั่งยืน ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ

ขั้นตอนการเตรียมการด้านทีมวิจัย (นักวิจัยสถาบัน นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่ร่วมวิจัย) เตรียมพื้นที่เป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจโครงการแก่ชุมชน และวางแผนการดำเนินโครงการร่วมกันกับชุมชน

1.1 การเตรียมทีมวิจัย

1.2 เตรียมพื้นที่ และเตรียมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแสวงหาผู้เข้าร่วมโครงการระดับชุมชน และหน่วยงานทั้งภาครัฐ

1.3 ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจโครงการกับกลุ่มชุมชน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 วางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับชุมชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัย ปรับแนวคิดในการส่งเสริมให้เกิดแนวทางการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมเพื่อความยั่งยืนในเขตพื้นที่ ตำบลเมืองบัว อำเภอูมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ในระยะเตรียมการนี้ เป็นการดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนด ประกอบด้วยการใช้กลไกของชุมชนในการแก้ไขปัญหา โดยการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองบัว คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน

2. ระยะปฏิบัติการ

ในระยะปฏิบัติการนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาลักษณะของการดำเนินงาน ปัญหาของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอูมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1.1 ศึกษาบริบทและลักษณะการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอูมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกในระดับบุคคล และใช้การสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้คณะกรรมการกองทุนได้รับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

1.2 สรุป และวิเคราะห์ลักษณะการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอูมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยการจดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้คณะกรรมการกองทุนได้รับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล พร้อมทั้งค้นหารูปแบบกระบวนการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับกองทุนสวัสดิการชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอูมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

2.1 นักวิจัยร่วมกับชุมชนร่วมกันให้ข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งเป็นการศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนในกองทุน การแสดงความคิดเห็น การเสวนากลุ่ม การจัดเวทีกลุ่มสมาชิก การปรึกษาหารือ การค้นหาข้อมูล การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน และเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้กองทุนได้รับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งค้นหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอูมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

2.2 สรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

วัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมเพื่อความยั่งยืนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

3.1 ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมเพื่อความยั่งยืนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ แบบมีส่วนร่วม แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างนักวิจัย นักศึกษา คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 วิเคราะห์ สรุปรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมเพื่อความยั่งยืนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ระยะที่ 3 ระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา

ในระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา คณะผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลและประเมินผลข้อมูลเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยถอดบทเรียนภาพรวมการดำเนินงานของโครงการวิจัย เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลที่ได้รับ

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ

1.1 ประสานงาน (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน) เพื่อแสวงหาภาคีร่วมระดับชุมชนหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในระดับพื้นที่ ดำเนินการดังนี้

วันพุธที่ 11 มกราคม 2560 ทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ลงพื้นที่โดยการติดต่อประสานงานกับคุณประจิม ศรีสุวรรณ ตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการติดต่อประสานงานกับประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ คือ คุณบุญจันทร์ สุวรรณสิงโส

ในการลงพื้นที่ได้เริ่มดำเนินการแนะนำทีมวิจัย เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการทำความเข้าใจกับทีมวิจัยชุมชน ได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์และทำความเข้าใจกับทีมวิจัยชุมชน ดำเนินการกิจกรรมเปิดตัวโครงการเพื่อทำความเข้าใจกับชุมชน นอกจากนี้ทีมวิจัยได้ชี้แจงกับกองทุนสวัสดิการชุมชนถึงชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์โครงการ ขอบเขตการศึกษา ระยะเวลาในการดำเนินงาน กิจกรรมและงบประมาณ โดยทั้งนี้ทีมวิจัยชุมชนได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษาโดยเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 5.1 คณะผู้วิจัยลงพื้นที่สร้างความเข้าใจกับชุมชน

วันพุธที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560 ทีมวิจัยได้มีการลงพื้นที่ในการการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน หลังจากนั้นทีมวิจัยได้ลงพื้นที่ไปพบปะกับประธานและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยนักวิจัยได้สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทการดำเนินงาน รูปแบบของการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนจนถึงปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากนั้นทีมนักวิจัยและคุณบุญจันทร์ สุวรรณสิงโส ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้ร่วมกันสรุปถึงประเด็นที่ได้จากการประสานงานกับเครือข่ายแกนนำในพื้นที่เพื่อทำการทบทวนโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชน ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ ซึ่งผลของการทบทวนโจทย์วิจัยกับประธานกองทุนสวัสดิการ ทีมวิจัยได้นำวิธีการดำเนินงานวิจัยที่ทำไว้แล้วนำเสนอต่อชุมชนเพื่อปรับให้เหมาะกับบริบทชุมชน โดยได้มีการตกลงทำความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของโครงการวิจัย

จากการสอบถามคุณบุญจันทร์ สุวรรณสิงโส ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ได้กล่าวว่า มีความยินดี และดีใจเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ให้ความสำคัญกับชุมชน ซึ่งทางประธานกองทุนฯ มีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน นอกจากนั้น ยังได้มีการพูดคุยเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่อยากให้ทางทีมวิจัยได้พัฒนาเพิ่มคือ รูปแบบการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ในด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้นในการจัดทำระบบบัญชีให้มีความรวดเร็วในการบริการกับสมาชิก การส่งเงิน

ล่าช้าของบางหมู่บ้านต้องใช้ระบบโทรศัพท์ตาม การเพิ่มขึ้นของสมาชิกไม่ค่อยมีการเพิ่มขึ้นในบางหมู่บ้าน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ การบริหารจัดการเกี่ยวกับกองทุนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการ

ระยะปฏิบัติการ คณะผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงแบ่งระยะการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาลักษณะของการดำเนินงาน ปัญหาของกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการดำเนินงาน และปัญหาของกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลของการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนฯ และปัญหาที่เกิดขึ้นของกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการวิจัยในลักษณะของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวแทนเป้าหมายสำคัญ (Key Informant) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเรียง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนได้รับทราบไปพร้อม ๆ กัน เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วย พร้อมทั้งดำเนินการค้นหารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่เหมาะสม

วันพุธที่ 22 มีนาคม 2560 นักวิจัยร่วมกับทีมวิจัยชุมชน ได้มีการประชุมสรุปถึงลักษณะของการดำเนินงาน ปัญหาของกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมทั้งรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ อดีตจนถึงปัจจุบันโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชนในการขับเคลื่อนการหารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสม โดยมีผู้แทนกองทุนสวัสดิการกองทุนสวัสดิการชุมชนร่วมกับตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และทีมวิจัย หลังจากนั้น ทีมนักวิจัยได้มีการสรุปประเด็นที่ได้จากการประชุม พร้อมทั้งทำความเข้าใจและสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับการค้นหา และศึกษาการดำเนินงานการบริหารจัดการของกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบล

เมืองบัว อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 5.2 กิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสุรินทร์ คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

วันพฤหัสบดีที่ 20 เมษายน 2560 ทีมนักวิจัยได้มีการลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาดูงานการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ทีมนักวิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ถึงการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน และได้สอบถามถึงความต้องการที่จะให้ทีมวิจัยเข้ามาช่วยเหลือกับกองทุนสวัสดิการ โดยสรุปได้ว่าทางกองทุนสวัสดิการชุมชน มีปัญหาด้านการจัดทำระบบบัญชีเพื่อให้บริการสมาชิกได้อย่างรวดเร็ว และปัญหาเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นปัญหาที่กองทุนสวัสดิการมีความต้องการให้ทีมนักวิจัยได้ช่วยพัฒนา และทีมนักวิจัยได้ร่วมกันกับผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชนวางแผนเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ในการที่จะพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสุรินทร์ คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

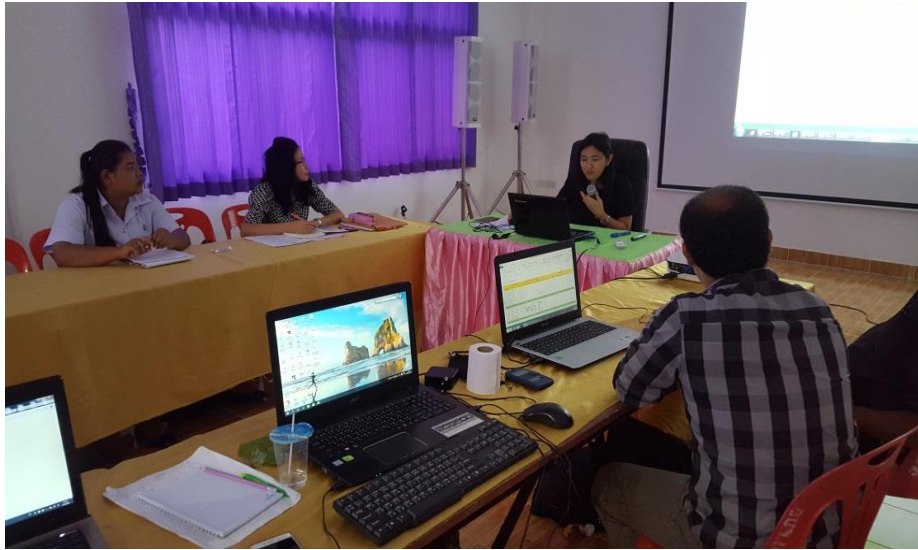
วันพฤหัสบดีที่ 25 พฤษภาคม 2560 ทีมนักวิจัยได้ร่วมกันลงพื้นที่ ซึ่งในครั้งนี้ได้มีนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ เป็นนักวิจัยร่วมลงพื้นที่ด้วยกัน 2 คน คือ นางสาวพรวิไล อุ่นอรุ และ นางสาวสุวิมล เมียดเตียบ โดยติดต่อประสานงานกับคุณบุญจันทร์ สุวรรณสิงโส ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งทีมวิจัยได้พบปะพูดคุยกับประธานและสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชน นักวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการพูดคุยและระดมความคิดเห็นกับผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จากนั้นทีมนักวิจัยได้ร่วมกันสรุปถึงประเด็นที่ได้จากการลงพื้นที่ครั้งนี้ว่ารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ควร มีรูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการอย่างไรเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความยั่งยืน

ภาพที่ 5.3 คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกกับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน

ทางผู้วิจัยจึงได้มีข้อสรุปกับตัวแทนของชุมชนว่าทางทีมวิจัยจะจัดให้มีการให้ความรู้และแนวทางเกี่ยวกับระบบการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางการเงิน รวมทั้งอบรมบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยจะเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านคอมพิวเตอร์และด้านการบริหารจัดการโดยตรงมาถ่ายทอด ซึ่งจะมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ตามความต้องการของกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างแท้จริง

วันที่ 4 สิงหาคม 2560 ทางทีมวิจัยได้ดำเนินการโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในหัวข้อการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสมาชิกกองทุน โดยวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ คือ อาจารย์วณิชชา แผลงรักษา อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลของสมาชิกกองทุน และอบรมการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยวิทยากร คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทิราพร ศิรินนท์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ

ภาพที่ 5.4 อบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน
ระยะที่ 3 ระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา

คณะผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลและประเมินผลข้อมูลเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการถอดบทเรียนภาพรวมการดำเนินงานของโครงการวิจัย (Retrospect) เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการกองทุนในอนาคต และทำการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ลักษณะของการดำเนินงาน ปัญหาของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ เป็นกองทุนที่ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2554 องค์กรที่สนับสนุนการจัดตั้ง 1) องค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองบัว 2) ศูนย์พัฒนาสังคม (ศพส.) หน่วยที่ 67 จังหวัดสุรินทร์ 3) สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ(สสว.) ที่ 5 จังหวัดนครราชสีมา 4) พอช.

ประธานกองทุนนายบุญจันทร์ สุวรรณสังโส ผู้ประสานงานนายประจิม ศรีสุวรรณ ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน อบต. เมืองบัว มีจำนวนสมาชิกแรกตั้ง 1,294 คน จำนวนเงินกองทุนสวัสดิการ ณ วันเริ่มแรก 86,420 บาท จำนวนเงินกองทุนสวัสดิการสะสมถึงปัจจุบัน รวม 3,964,342.76 บาท ที่มาของเงินกองทุนสวัสดิการมาจาก (นับตั้งแต่วันเริ่มก่อตั้งกองทุน) เงินสมทบสวัสดิการจากสมาชิก จำนวน 4,132,198 บาท องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล/อบจ.) จำนวน 100,000 บาท สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) (งบสมทบจากรัฐบาลผ่าน พอช.) จำนวน 977,825 บาท หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ (ที่นอกเหนือจากการสมทบที่ผ่าน พอช.) ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร 18,119.76 บาท ค่าธรรมเนียม/ค่าสมัคร 85,960 บาท ดอกเบี้ยปล่อยให้กองทุนเงินล้านหมู่บ้านกุ่ม 59,000 บาท มีวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่ชัดเจนและแจ้งให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบในวันประชุม พร้อมทั้งได้จัดทำแผนปฏิบัติการเป็นโครงการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออมเงินเพื่อแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อจัดสวัสดิการแก่สมาชิกตลอดชีวิตในเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดคุณธรรม ความสามัคคี มีน้ำใจ ร่วมกันรื้อฟื้นแก้ไข ปัญหา สร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่สมาชิก โดยมีองค์กรที่คอยช่วยเหลือเมื่อเกิดความเดือดร้อนหรือจำเป็น คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร จำนวน 48 คน คัดเลือกสมาชิกจาก 16 หมู่บ้าน ๆ หมู่บ้านละ 3 คน ที่ปรึกษากองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ นายก องค์กรบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้บริหารสถานศึกษา ในตำบล เจ้าอาวาสวัดในตำบล และคณะกรรมการตรวจสอบภายนอก จำนวน 3 คน คัดเลือกจากสมาชิก 2 คน และคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบล 1 คน ดำรงตำแหน่งประธาน 1 คน และกรรมการ 2 คน กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ 2 ปี กรรมการกองทุนที่พ้นออกจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับคัดเลือกอีกได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกสามในสี่ของจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุม และกรรมการผู้ได้รับคัดเลือกยินยอม กรณีคณะกรรมการพ้นตำแหน่งก่อนวาระ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ให้คณะกรรมการมีมติแต่งตั้งเพิ่มเติม โดยให้สามารถดำรงตำแหน่งได้เท่ากับวาระที่เหลือของผู้พ้นตำแหน่งนั้น คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ต้องเป็นสมาชิกสามัญของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองบัว ไม่น้อยกว่า 1 ปี บรรลุนิติภาวะ หรือได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมาชิกไม่น้อยกว่าสามในสี่ของผู้เข้าร่วมประชุม แต่ต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 15 ปีบริบูรณ์คณะกรรมการจะต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ปีละ 1 ครั้ง ในกรณีเร่งด่วน ประธานสามารถเรียกประชุมวิสามัญได้ตามความเหมาะสม มีการประชุมของคณะกรรมการกองทุน เดือนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม ผู้เข้าร่วมประชุมเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ที่ต้องเข้าร่วมประชุม ถือว่าครบองค์ประชุม สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมมีสิทธิออกเสียงลงมติได้อย่างเท่าเทียม คนละ 1 เสียง การบริหารเงินทุนและการบัญชี ได้จัดสรรร้อยละ 50 ตั้งเป็นเงินเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก, ร้อยละ 30 ตั้งเป็นกองทุนกุ่มเพื่อการศึกษาและอาชีพ สมาชิกด้อยโอกาส ยากจน หรือ

ประสบอุบัติเหตุ และร้อยละ 20 ตั้งไว้เพื่อประกันความเสี่ยง และเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน การดูแลรักษาเงินที่รับมาทุกประเภทให้ற்றுญิกนำฝากธนาคารทุกรายการ โดยให้สำรองไว้เป็นเงินสดไม่เกิน 30,000 บาท หรือเป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ற்றுญิกเป็นผู้เก็บรักษา ผู้มีอำนาจทำนิติกรรมฝากถอนเงินฝากธนาคาร โดยมีเงื่อนไขส่งจ่าย 2 ใน 3 สามารถส่งจ่ายเงินได้ไม่เกินครั้งละ 10,000 บาท เดือนละไม่เกิน 1 ครั้ง ถ้าการส่งจ่ายเงินเกินกว่า 10,000 บาท จะต้องมติดที่ประชุมคณะกรรมการเห็นชอบ เว้นแต่กรณีส่งจ่ายเพื่อสวัสดิการของสมาชิกที่ระบุไว้ตามระเบียบ คณะกรรมการจะต้องจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย งบแสดงฐานะทางการเงิน งบดุล และรายงานผลการดำเนินงานทุกเดือน พร้อมติดประกาศให้ทราบโดยทั่วกันปีละ 2 ครั้ง คือ ณ 30 มิถุนายน และ 31 ธันวาคม ของทุกปี และปัญหาที่เกิดขึ้นของกองทุนสวัสดิการชุมชน ดังนี้

1. การรับช่วงต่อจากคนรุ่นเดิมหรือการสืบทอดของคนรุ่นใหม่ค่อนข้างมีน้อย เนื่องจากยังไม่เห็นถึงความสำคัญของกองทุนสวัสดิการชุมชนมากนัก
2. คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการบางคนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานมากนัก อาจจะทำให้การบริหารงานกองทุนไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร
3. บทบาทและหน้าที่ของผู้นำคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีหลายตำแหน่งทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ทำให้มีเวลาจำกัดในการปฏิบัติงานของกองทุน
4. การจ่ายผลตอบแทนของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีค่าตอบแทนที่ไม่มากนัก อาจจะทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไปบ้าง ซึ่งการปฏิบัติงานของตัวแทนที่เป็นคณะกรรมการประจำหมู่บ้านทำงานด้วยความตั้งใจ มีจิตอาสา เสียสละ อุทิศตนให้กับส่วนรวม
5. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ตู้เก็บเอกสาร ยังมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
6. ระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ทางการเงินยังไม่สามารถตอบสนองต่อการบริการที่รวดเร็วให้กับสมาชิกได้
7. เครือข่ายของการสนับสนุนหรือการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนขาดความต่อเนื่อง

2. การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว ดังนี้

1. มีการจัดโครงสร้างการบริหารงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
2. มีการจัดประชุมผลการดำเนินงาน 6 เดือนต่อครั้ง, อบรมให้ความรู้กับคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน, มีการศึกษาดูงานกองทุน

สวัสดิการอื่นเพื่อนำความรู้อาพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2 ปีต่อครั้ง และมีการวางแผนก่อนการทำงาน

3. มีการจัดทำใบสำคัญรับ – จ่ายเงินกองทุน, บันทึกบัญชี, เก็บรวบรวมเอกสารทางการเงิน, จัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และมีระบบการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการและสมาชิกกองทุน

4. มีการจัดทำทะเบียนประวัติสมาชิก, รายชื่อคณะกรรมการ, เอกสารการประชุม และการรายงานผลการดำเนินงาน

5. มีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนให้กับสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ โดยจัดทำเอกสารแผ่นพับ วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว

3. รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

1. วางแผนการดำเนินงาน ทั้งแผนระยะสั้น 1 ปี แผนระยะปานกลาง 3 – 5 ปี และระยะยาว 5 ปีขึ้นไป เพื่อให้กองทุนมีทิศทางในการดำเนินการที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้แก่สมาชิกรับทราบข้อมูลข่าวสารและสถานะทางการเงิน เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

3. เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการกองทุน

4. จัดทำทะเบียนสมาชิก บัญชีรับ-จ่าย โดยใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติงานและการให้บริการ

5. ติดตาม/ประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน

6. ศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ เพื่อเรียนรู้และนำมาพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนของตนเอง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

7. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค ของกองทุนเพื่อให้ทราบสถานะการดำเนินงาน และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการทำงานของกองทุนให้ยิ่งดีขึ้น

8. เตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

9. พัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการในหน้าที่ของตนมากยิ่งขึ้น

10. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนทั้งในด้านงบประมาณและด้านวิชาการ เสริมสร้างศักยภาพการบริหารงานจัดการกองทุนเพิ่มมากขึ้น